

**УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА ЕКУМЕНІЧНИХ НАУК**

**Християнська етика**

**ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ ЯК СКЛАДОВА**  
**ХРИСТИЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ**

Магістерська робота

Студентка:

Ольга Рубель

Науковий керівник:

Галина Сохань

кандидат філологічних наук

Львів 2010

## ЗМІСТ

Вступ .....	3
Розділ 1. Сутність екологічного виховання у контексті християнського.	
1.1. Християнське виховання. ....	7
1.2. Екологічне виховання школярів на уроках християнської етики.	
1.2.1. Актуальність екологічного виховання. ....	20
1.2.2. Екологічне виховання школярів .....	24
1.2.3. Вивчення екологічної культури.....	29
Розділ 2. Формування екологічної культури на уроках християнської етики.	
2.1. Конспект уроку «Світ навколо тебе – дарунок Бога з Його великої любові до нас. І ти спробуй довести свою любов до Бога через пошану сотвореного.» .....	37
Висновки .....	58
Додатки .....	62
Бібліографія .....	96

## ВСТУП

Ми з Вами живемо в третьому тисячолітті – ері панування наукового та технічного прогресу. Безперечно, що людство не може стояти на місці, а мусить розвиватися, приносити щось нове у своє суспільство шляхом наукових відкриттів та досліджень задля «полегшення» земного життя.

Гостріше, ніж будь-що, сьогодні постає проблема екології, а звідси і проблема екологічного виховання школярів. Ми падаємо у прірву, продовжуючи таке поводження з природою. Людство існує вже тисячі років і мусить продовжувати існувати далі, і власне найелементарніші та найнеобхідніші умови його існування залежать саме від нас, і ми просто не маємо права покладатися на більш розвинені країни Європи чи Америки, мовляв, вони керують світовим прогресом і лише їхня влада може безпосередньо долучитися до розв'язання екологічної кризи.

Кожен з нас має усвідомити свою значущість у вирі суспільного життя, і тому, я вважаю, що школа є місцем навчання, здобуття знання, але також виховання особистості, особливо виховання екологічно-свідомої особистості. Сьогодні в школі говорять багато про екологію – це добре, але говорили і кілька десятиліть тому, тоді чому екологічна ситуація хоча б не залишається незмінною, не кажучи про її покращення.

Сьогодні можемо констатувати, що екологічна проблема вже користується серйозною увагою в Європі. Про це свідчить, зокрема, проведення ряду спеціальних конференцій та заходів на урядових рівнях. Особливе місце тут відводиться засобам масової інформації, які покликані впливати на свідомість населення. Школа тут теж посідає одне з перших місць.

Конференція ООН з питань навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992) відзначила в різних країнах тенденцію до перегляду однобоких «технократичних» поглядів на розвиток цивілізації. Все більше головним предметом уваги стає не техніка, а людина, її фізичне і моральне здоров'я.

Природа – не засіб і не об'єкт для використання. Вона – самодостатній суб'єкт, з яким людина взаємодіє і спілкується як партнер, за тими законами, у яких відбиті її духовні і матеріальні потреби. Але щоб здійснювати повноцінно партнерські стосунки – як з навколишніми людьми, так і з природою – людина мусить завжди враховувати не лише свої, але й їхні потреби, а, отже, вміти поступатися чимось. Екологія – це проблема збереження життя людини на землі.

Звідси випливає, що потрібно дещо змінити підхід до вирішення цієї проблеми. Наприклад, у рамках мого дослідження проблеми забруднення навколишнього середовища, я підготувала план-конспект уроку з предмету «Християнська етика» для учнів 5 класу на тему «Світ навколо тебе – дарунок Бога з Його великої любові до нас. І ти спробуй довести свою любов до Бога через пошану сотвореного» і, власне, таким чином, ми можемо наголосити школярам про те прекрасне, що нам з любові подарував Бог і лише згодом говорити про екологію, коли вони вже встигли полюбити Бога і все навколо нас, і для них стало немислимо так перечити Божому творінню. Можливо, через невеликий досвід роботи з дітьми в школі, не можу проаналізувати всіх нюансів, але переконана, що в свою чергу в старших класах проблему ставити більш гостро, а не розбавляти фарби і цілий урок говорити про те, що світ навколо нас прекрасний і чудовий. Треба наголошувати на жорсткій дії людського фактору – основній протидії будь-яких законів природи.

Досліджувати проблему екологічного виховання я розпочала з дослідження християнського виховання, вважаючи його основою будь-якого виховання взагалі. Про християнське виховання, його основні функції та переваги говорили ще із часів Ісуса Христа, але при написанні даної магістерської роботи мене більш цікавили сучасні підходи, тому я, в основному, спиралася на думку таких педагогів та дослідників цієї галузі, як Григорій Ващенко<sup>1</sup>, Софія Русова<sup>2</sup>, Василь Сухомлинський<sup>3</sup>, а також у пригоді мені стала Декларація про християнське виховання із Документів Другого Ватиканського Собору. Також варто згадати і багатьох інших вихователів-теоретиків, а серед них, насамперед, Олег Огірко<sup>4</sup>, Микола Витівський<sup>5</sup>, Мирослав Стельмахович.<sup>6</sup>

За останні кілька десятиліть значного поширення набули праці із обговоренням важливості екологічного виховання школярів, молоді, а також всього суспільства.

Предмет дослідження – екологічне виховання школярів на уроках християнської етики.

---

<sup>1</sup> Ващенко, Григорій. Виховний ідеал : підручник для виховників, учителів і українських родин. Брюссель; Торонто; Нью-Йорк та ін. : Видавництво Центральної Управи Спільки Української Молоді, 1976. – 208 с.

<sup>2</sup> Джус, Оксана. Творча спадщина Софії Русової періоду еміграції / Оксана Джус ; Прикарпатський університет імені Василя Стефаника. - Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 257 с.

<sup>3</sup> Сухомлинський, Василь Олександрович. Вибрані твори : в 5 томах. Том 5. Статті. – Київ: Радянський письменник, 1977. – 639 с.

<sup>4</sup> Огірко О.В. Людина у світі : навчальний посібник з християнської етики в 9 класі / Міжрегіональна Академія управління персоналом. Львівська філія, Львівське крайове товариство "Рідна школа". - Львів, 2002. - 156 с.

<sup>5</sup> Витівський Микола. Християнське виховання і навчання дітей : poradnik для батьків, вихователів, учителів-катехитів. - Трускавець : Катехитична комісія Самбірсько-Дрогобицької Єпархії УГКЦ, 2001. - 136 с.

<sup>6</sup> Стельмахович М.Г. Християнська етика в початковій школі // Поч. школа. – 1999.- № 4.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично показати на прикладах конспектів уроку важливість використання екологічної тематики на уроках християнської етики.

Гіпотеза дослідження полягала у припущенні того, що активне використання різних способів та конкретних вправ сфери екологічного виховання учнів на уроках християнської етики буде ефективним для формування екологічної свідомості школярів, та в результаті для виховання покоління, із хорошими навиками дбайливого ставлення до навколишнього середовища.

Відповідно до мети та гіпотези дослідження були поставлені такі завдання:

- Окреслити основні моменти християнського виховання школярів;
- Дослідити суть екологічного виховання школярів, зокрема, на уроках християнської етики;
- Розробити можливі плани-конспекти уроку з християнської етики та виховного заходу на екологічну тематику;
- Розробити кілька цікавих додатків, які би містили вірші, оповідання і молитви, доцільні у використанні вчителями на уроках християнської етики в рамках обговорення екологічних проблем.

Практичне значення дипломного дослідження характеризується широкою сферою використання. Розроблені матеріали можуть бути використані вчителями християнської етики, студентами чи навіть батьками.

Основні методи дослідження:

- аналіз педагогічної літератури;
- вивчення шкільної документації;

- вивчення та аналіз масового педагогічного досвіду;
- вивчення основних засад екологічного виховання, врахування позиції

Церкви у вирішенні цієї проблеми.

Дипломна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, п'яти додатків. Обсяг роботи - 97 сторінок.